ĦARĠA NUMRU 12 - XITWA

NEWSPAPER POST

NISĠET ARTNA

PUBBLIKAZZJONI MAĦRUĠA MIS-SEGRETARJAT TAL-BIEDJA, SAJD U DRITTIJIET TAL-ANNIMALI

Għeżież qarrejja,

Nistgħu ngħidu li għaddiet sena oħra u ninsabu fl-istaġun tax-xitwa fejn f'dan l-istaġun niċċelebraw waħda mill-akbar festi għalina l-Maltin u l-Għawdxin, il-festa tal-Milied. Nispera li kellkom Milied hieni u li sibtu l-ħin biex taqtgħu ftit mir-rutina ta' kuljum u tgawdu aktar ħin mal-familji u l-ħbieb.

Nistgħu ngħidu li għalaqna erba' snin nidħlu fid-djar tagħkom inwasslulkom artikli ta' informazzjoni ferm utli speċjalment dwar is-settur tagħna kif ukoll artikli oħra ta' interess fuq il-kultura u l-lingwa tagħna u xi riċetta tajba u bnina ma tonqosx! Dan kollu seta' jsir bl-għajnuna tagħkom il-qarreja, bir-rispons li dejjem tagħtuna, kif ukoll permezz tal-kontributuri li kull sena qegħdin isibu l-ħin biex iwasslulna din l-informazzjoni. F'isem it-Taqsima Festi Rurali minn qalbi nirringrazzjakom tal-impenn u l-kuraġġ li dejjem tagħtuna biex nibqgħu għaddejjin. Grazzi

Tislijiet
Ramona Borg

NISĠET ARTNA

Pubblikazzjoni maħruġa mis-Segretarjat tal-Biedja, Sajd u Drittijiet tal-Annimali

Taqsima Festi Rurali
Ċentru ta' Riċerka u Żvilupp
L-Għammieri, Triq l-Ingiered
Il-Marsa MRS 3303

Ritratt meħud minn Joseph Mercieca

Kordinatriċi
Leanne Bajada

Editur
Ramona Borg

Kontributuri
Arnold Sciberras
Mario Micallef
Marilyn Theuma
Jeffrey Sciberras
Isabelle Camilleri
Karmen Tedesco
Sharlo Camilleri
Ann Maree Vella
Franklin Buhagiar
David Bartolo
Malcolm Borg
Malcolm Vassallo
Charles Zahra

Qari tal-provi
Braden Saffrett

Werrej

03 Ħidma Kontinwa

04 L-Ewwel Sitt Xhur ta' Ħidma

06 Għarfien dwar il-Ħarsien tal-Pjanti

08 Razez Domestiċi Maltin: In-Naħla Maltija

10 *Wines of Distinction*

11 Kaċċa u Nsib

12 Il-hydroponics Sistemi ta' tkabbir Alternattiv

13 Ħlewwiet tat-tin mingħajr zokkor

14 Il-Kappelli fil-Kampanja Maltija

15 Il-Biċċerija Pubblika

16 Il-Biedja Organika

18 L-Iskema tal-Pagament Bażiku

19 Proġetti Implimentati taħt il-Programm Operattiv

21 Purifikazzjoni tal-Varjetajiet ta' Basal ta' Malta

22 Tista' tagħżel Kors biex tipprepara biex jipprepara għall Karriera fl Immaniġġjar tal-Ħut

Ħidma Kontinwa

Onor. Clint Camilleri
Segretarju Parlamentari għall-Biedja, Sajd u Drittijiet tal-Annimali

Bdejna sena ġdida, dan ifisser ukoll li għaddew l-ewwel seba' xhur ta' ħidma tiegħi bħala Segretarju Parlamentari għall-Biedja, Sajd u Drittijiet tal-Annimali. Dan huwa ż-żmien ideali sabiex filwaqt li nħarsu 'l quddiem għal aktar impenn, nagħtu ħarsa wkoll lejn il-ħidma li saret f'dawn l-aħħar xhur. Fl-oqsma taħt ir-responsabbiltà tiegħi jiena kburi li diġà sar ħafna xogħol li affettwa b'mod pożittiv lill-bdiewa, lis-sajjieda kif ukoll lill-annimali.

Bla dubju d-dekasteri li jaqgħu taħt ir-responsabbiltà tiegħi, mill-qasam agrikolu u dak tas-sajd, sad-drittijiet tal-annimali, huma kollha setturi impenjattivi li jeħtieġu attenzjoni partikolari sabiex jitkabbar il-potenzjal tagħhom. Dan filwaqt li rridu nkunu preparati sabiex nilqgħu għall-isfidi li nistgħu niltaqgħu magħhom.

Ħadt ħsieb li s-settur Agrikolu tingħatalu l-attenzjoni u l-importanza li tixraqlu. Waħda mill-miżuri importanti li ħadna u ser inkomplu nieħdu anka permezz ta' ħidma konġunta mal-Ministeru tal-Enerġija u l-Ilma, hija li naraw kif se nkomplu noffru ilma tajjeb għat-tisqija lill-bdiewa tagħna. F'dawn l-aħħar snin, il-Gvern permezz ta' fondi mill-Ewropa kif ukoll lokali ddeċieda illi jinvesti mat-€22 miljun sabiex jintuża dak l-ilma li kien qed jiġi mormi l-baħar wara li jiġi trattat fl-impjanti tad-drenaġġ. Ilma ta' kwalità eċċellenti, li qiegħed jiġi provdut għall-użu tal-biedja fejn diġà qed iservi numru konsiderevoll ta' bdiewa mill-Mellieħa sa Binġemma. Huwa maħsub illi fi ftit xhur oħra, ikollna aktar faċilitajiet ġewwa Għawdex kif ukoll fin-naħa t'isfel ta' Malta. Tkellimna mal-produttri tal-inbid f'Malta sabiex nifhmu aħjar il-bżonnijiet tagħhom u għaldaqstant pjanajna sabiex inkomplu ninvestu fil-kampanja ta' promozzjoni tal-inbid *Wines of Distinction* li nedejna f'Ottubru li għadda. Dan bil-għan li tqajjem kuxjenza u interess dwar il-karattru distintiv ta' nbejjed ta' kwalità prodotti f'Malta skont il-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi kif irregolata mill-Unjoni Ewropea. F'Diċembru ħabbart miżura importanti ta' €6.6 miljun għas-settur agrikolu li se jgawdu minnhom il-kunsilli lokali u l-bdiewa sabiex jitranġaw it-toroq rurali u tintlaqa' d-domanda kbira biex jiġu restawrati l-ħitan tas-sejjieħ.

Is-settur tas-sajd hu qasam mimli sfidi u rregolat b'bosta liġijiet stretti. Żammejna l-wegħda tal-manifest elettorali u din is-sena ma daħħalniex kwoti tal-pixxispad. Kont kommess li nibqa' qrib kull sajjied sabiex niffaċilita l-ħidma tagħhom, inqgħaqadt mas-sajjieda fit-tberik tad-dgħajjes qabel il-ftuħ tal-istaġun tal-lampuki, attendejt għal attività oħra suċċess ta' Festa Ħut f'Marsaxlokk u qegħdin naħdmu sabiex insostnu l-industrija tas-sajd permezz ta' titjib fl-infrastruttura tant meħtieġa madwar Malta u Għawdex.

Għall-qasam tal-ħarsien tal-annimali, ħsibna sabiex noħolqu inizjattiva ġdida li primarjament tinkludi servizzi veterinarji b'xejn lill-Għaqdiet mhux Governattivi. Din effettivament tfisser inqas piż u nfiq għall-NGOs sabiex ikomplu jħarsu l-annimali li jiġru barra li għandna f'pajjiżna. Barra minn hekk żidna l-allokazzjoni għall-Animal After Care Clinic sabiex inżidu l-effiċjenza u nsaħħu d-Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali biex ikomplu jieħdu ħsieb l-annimali li jiġu salvati mit-toroq f'Malta.

Ħadna ħsieb li nżidu l-allokazzjoni tal-fond tal-Animal Welfare li fost l-oħrajn se jgawdu minnu Għaqdiet mhux Governattivi li jkunu konformi mal-Kummissarju tal-Għaqdiet Volontarji, u f'Diċembru qassamna 50% ta' dawn il-fondi lill-NGOs. Huwa importanti u ninsab fiduċjuż illi r-relazzjoni u l-koperazzjoni bejn l-Animal Welfare u l-għaqdiet għall-ħarsien tal-annimali tkompli tissaħħaħ, għaliex permezz ta' ħidma konġunta jkompli jsir aktar ġid u nwasslu aktar għarfien kontra l-moħqrija tal-annimali.

Dawn huma ftit mill-inizjattivi li ħadna bħala Segretarjat f'dawn l-aħħar seba' xhur, u meta nħarsu lura filwaqt li ninnutaw il-kisbiet u l-miri li diġà lħaqna, nindunaw ukoll li l-ħidma trid tissokta sabiex nimxu 'l quddiem u niksbu iżjed riżultati u suċċessi.

Jien ninsab lest għal aktar ħidma sabiex tul is-snin li għandna quddiemna ssir qabża ta' kwalità f'kull settur u nħeġġeġ aktar investiment f'dawn l-oqsma. Fl-aħħar nett nagħlaq billi nawguralkom is-Sena t-Tajba mimlija b'dak kollu li tixtieq qalbkom.

Awguri

L-Ewwel Sitt Xhur ta' Ħidma

Photo: DOI - Pierre Sammut

Ġunju

Is-Segretarju Parlamentari għall-Biedja, Sajd u Drittijiet tal-Annimali nieda l-attività annwali "L-Imnarja: Festa ta' Tradizzjonijiet fil-Ġonna tal-Buskett".

Lulju

L-Onor. Clint Camilleri waqt waħda miż-żjarat li għamel lil diversi bdiewa u produtturi fejn tkellem magħhom dwar id-diffikultajiet li jaffaċċjaw fil-ħidma tagħhom, iżda fuq kollox setgħu jaqsmu miegħu l-aspirazzjonijiet għall-ħidma tagħhom.

Awwissu

Qabel fetaħ l-istaġun tal-lampuki, is-Segretarju Parlamentari Clint Camilleri ngħaqad mas-sajjieda għat-tberik tad-dgħajjes. Attenda wkoll għal Festa Ħut f'Marsaxlokk li għal darb'oħra kienet suċċess.

Settembru

Iż-żjara tal-Onor. Clint Camilleri fl-impjant taċ-Ċumnija l-Mellieħa. Wieħed mir-riżorsi ewlenin sabiex il-bidwi jkun jista' jipprovdi fis-suq, prodott ta' kwalità tajba, huwa bla dubju ta' xejn l-ilma. L-ewwel 2,500 metru kubu fis-sena ta' ilma trattat se jkunu qed jingħataw b'xejn lill-bdiewa għall-użu fl-agrikoltura.

Photo - MESDC - Joseph Mercieca

Ottubru

Qabel il-mixja bil-klieb li saret bħala waħda mill-attivitajiet li ttellgħu fl-Għammieri fil-jum iddedikat għall-annimali. L-Onor. Clint Camilleri jinsab impenjat sabiex ikompli jżid il-ħidma favur aktar ħarsien tal-annimali u jiddaħħlu aktar miżuri u inizjattivi kontra l-moħqrija ta' dawn il-ħlejqiet.

Photo - MESDC - Joseph Mercieca

Novembru

Waqt żjara li għamel fil-pixkerija tal-Marsa, l-Onor Clint Camilleri tkellem mas-sajjieda li fost l-oħrajn semmew l-impatt pożittiv li ħalliet it-twettiq tal-wegħda elettorali tal-Gvern, dik li ma jkunx hemm kwoti individwali tal-pixxispad.

Photo: DOI - Pierre Sammut

Diċembru

Is-Segretarju Parlamentari Clint Camilleri nieda l-Villaġġ Tal-Milied u fetaħ ukoll il-wirja tal-presepji fl-Għammieri. Il-fondi li nġabru minn din l-attività marru għall-karità. F'attività oħra l-Onor. Camilleri qassam iċ-ċekkijiet tal-Animal Welfare Fund lill-Għaqdiet Mhux Governattivi li jieħdu ħsieb il-kura tal-annimali. Ħabbar ukoll miżura importanti ta' €6.6 miljun li se jgawwdu minnhom il-kunsilli lokali u l-bdiewa sabiex jitranġaw it-toroq rurali u tintlaqa' d-domanda kbira biex jiġu restawrati l-ħitan tas-sejjieħ.

Għarfien dwar il-Ħarsien tal-Pjanti

Sharlo Camilleri
Direttur għall-Ħarsien tal-Pjanti

Waqt il-Presidenza Maltija tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea, l-uffiċjali ewlenin tas-Saħħa tal-Pjanti mit-28 Membru Stat tal-UE qablu fuq strateġija ta' għarfien ta' kuxjenza dwar is-Saħħa tal-Pjanti fl-UE. L-istrateġija tikkonsisti f'ħames azzjonijiet ta' prijorità li għandhom jitwettqu mill-Istati Membri u l-Kummissjoni Ewropea, maħsubin biex jgħinu lill-awtoritajiet nazzjonali jwettqu kampanji ta' informazzjoni u jwasslu informazzjoni xierqa lil dawk kollha involuti fil-prevenzjoni u l-kontroll tal-pesti tal-pjanti. Il-ħtieġa ta' dan is-suġġett inħasset minħabba li l-Unjoni Ewropea affaċċjat diversi kriżijiet u emerġenzi kawża ta' tifqigħat u sejbiet ta' mard u insetti tal-pjanti. Dawn l-organiżmi ta' ħsara kellhom impatt devastanti li wera biċ-ċar il-ħtieġa għall-miżuri biex jipprevjenu l-okkorrenza tagħhom, jew inkella biex jillimitaw it-tixrid u l-impatt tagħhom. Malta ħasset li l-għarfien tal-kuxjenza huwa mezz effettiv biex jiffaċilita l-infurzar, miżuri effettivi ta' kontroll u intervent rapidu għall-eradikazzjoni u l-kontroll tal-pesti tal-pjanti. Proprju għalhekk intgħażel dan is-suġġett bħala prijorità tal-Presidenza Maltija tal UE fil qasam tas-saħħa tal-pjanti.

L-istrateġija l-ġdida hija strutturata madwar ħames azzjonijiet ta' prijorità li jinkludu: żvilupp ta' strateġiji ta' għarfien, ħolqien ta' grupp ta' ħidma tal-Kummissjoni; ħolqien ta' għodod u materjal ta' għarfien; impenn ma' partijiet interessati u taħriġ ta' komunikaturi; kif ukoll monitoraġġ u evalwazzjoni. Dawn l-azzjonijiet ġew imfassla fuq il-bażi ta' kwestjonarju li sar fost l-awtoritijet responsabbli mis-saħħa tal-pjanti fl-Istati Membri u diskussjonjiet waqt il-Grupp ta' Ħidma tal-Kunsill tal-UE magħmul minn uffiċjali ewlenin fis-settur fitosanitarju. It-tweġibiet għall-kwestjonarju ġew ippreżentati waqt il-workshop "Għarfien ta' Kuxjenza bħala Għodda Essenzjali waqt Kontinġenza" ġewwa Għawdex f'Mejju ta' din is-sena. Il-Kummissjoni bdiet twettaq din l-istrateġija billi preżentat it-termini ta' referenza għall-grupp ta' ħidma li mistenni jiltaqa' għall-ewwel darba bejn Novembru u Diċembru ta' din is-sena.

Malta tant temmen fl-importanza ta' għarfien fis-saħħa tal-pjanti, li għal dawn l-aħħar sentejn kienet għaddejja b'kampanja ta' informazzjoni intensiva u għarfien dwar ir-riskju tad-dħul tal-pesti *Xylella fastidiosa* li għamlet ħerba fis-siġar taż-żebbuġ fl-Italja. Il-kampanja, li hi kofinanzjata mill-Unjoni Ewropea taħt l-istrument finanzjarju tar-Regolament (UE) 652/2014, u qed tiġi mwettqa mid-Direttorat għall-Ħarsien tal-Pjanti, fi ħdan id-Diviżjoni għar-Regolazzjoni Veterinarja u Fitosanitarja, Segretarjat Parlamentari għall-Biedja, Sajd u Drittijiet tal-Annimali, qed tiġi mwassla permezz tal-karattru "Xylellu", fejn qed jgħaddi l-messaġġ lill-pubbliku ġenerali biex joqgħod lura milli jġib lura d-dar wara li jivvjaġġa kwalunkwe pjanta li faċilment tista' tkun infettata mingħajr l-ebda sintomi viżibbli.

Sabiex tintlaħaq l-akbar udjenza possibbli intużaw diversi mezzi pubbliċitarji, u nħolqu żewġ video clips qosra li ntwerew fuq stazzjonijiet u programmi tat-TV lokali, fuq skrins taċ-ċinema lokali, fuq Facebook, kif ukoll abbord il-katamaran li jittrasporta l-passiġġieri bejn Malta u Sqallija. Barra minn hekk, peress li l-kampanja hija mmirata speċifikament lejn il-vjaġġaturi, sar reklamar fis swali tal-Ajruport Internazzjonali ta' Malta. Huwa stmat li fl-ewwel tmien xhur ta' din is-sena, il-kampanja laħqet

total ta' aktar minn 4 miljun passiġġier li għaddew mill-Ajruport Internazzjonali ta' Malta b'total bla preċedent ta' 693,537 passiġġier li għaddew mill-ajruport matul ix-xahar ta' Awwissu. Ġew stampati fuljetti informattivi li flimkien ma' bookmarks u stikers ikkuluriti ġew iċċirkolati fl-iskejjel primarji lokali, fil-ħwienet tal-kotba u fil-fieri. Bħala parti mill-attivitajiet li għaddejjin biex tiżdied il-kuxjenza pubblika u l-għarfien dwar dan il-batterju fatali, il-kampanja ġiet estiża fit-toroq ta' Malta u Għawdex permezz ta' reklamar fuq karozzi tal-linja lokali.

Agħti sehmek int ukoll sabiex nibżgħu għall-pjanti u l-prodotti agrikoli lokali tagħna u nżommu l-mard 'il bogħod minn xtutna billi meta ssiefer ma ġġibx lura miegħek xitel ta' pjanti.

Razez Domestiċi Maltin: In-Naħla Maltija

Arnold Sciberras
riċerkatur fil-bijodiversità

Meta jinqara dan l-artiklu, ħafna ser jistaqsu lilhom infushom għalfejn in-naħla Maltija hija razza domestika Maltija. Dan mhux insett Malti salvaġġ? Irrid noqgħod attent fl-ispjegazzjoni tiegħi ta' kif dan l-annimal jagħmel parti mill-annimali u x-xtieli kollha li kklassifikajna s'issa fis-serje tagħna bħala razez domestiċi Maltin. In-naħla Maltija tagħmel parti mir-renju tal-insetti u taqa' fl-ordni msejħa ***Hymenoptera***, li tinkludi n-naħal, id-Dubbien Serrieq, iż-żnażan u n-nemel. Naħal tal-għasel (***Apis***) hawn madwar 12-il speċi magħrufa mad-dinja, flimkien mal-44 sottospeċi tagħhom. Seba' speċi minn dawn għadhom jeżistu, filwaqt li l-oħrajn huma estinti. In-naħla li tinstab lokalment ***(Apis melifera)*** għandha madwar 30 sottospeċi u dawn jinstabu mxerrdin fl-Ewropa, fil-Lvant Nofsani, fl-Afrika, u fl-Asja. Fl-1997, is-sottospeċi ***Ruttneri*** ġiet deskritta ġdida għax-xjenza minn Sheppard, Arias, Grech u Meixner**.** Studju li sar fl-2014 minn Sammut wera li n-naħla tagħna għandha l-oriġini tagħha fl-Afrika ta' Fuq. Din is-sottospeċi, li nistgħu nsejħulha n-Naħla Maltija, hija endemika għal pajjiżna, jiġifieri fid-dinja kollha tinstab iżolata fil-gżejjer Maltin.

S'hawnhekk għadna qegħdin nitkellmu fuq sottospeċi salvaġġa Maltija li evolviet b'mod naturali f'iżolament matul eluf ta' snin mingħajr l-intervent tal-bniedem. X'aktarx li madwar 8,000 sena ilu l-bniedem beda jiġbor l-għasel mis-salvaġġ, kif jixhdu xi tpinġijiet f'numru ta' għerien fi Franza u Spanja. Barra minn hekk, madwar 7,000 sena ilu l-bniedem beda jipprova jikkontrolla popolazzjonijiet slavaġ għall-benefiċċju tiegħu. Nistgħu ngħidu li n-naħla hija waħda mill-ftit insetti li ġew iddomestikati, apparti xi ħanfus, friefet u baħrijiet (bħad-dudu tal-ħarir). Id-domestikazzjoni tan-naħal hija differenti minn dik ta' razez domestiċi oħrajn bħall-fniek u t-tiġieġ, għax dawn mhumiex miżmumin fil-magħluq, imma f'sistema ta' free range għax iħalluhom jirgħu. Id-domestikazzjoni ta' dan l-insett bdiet meta l-irġejjen bdew jiġu magħżula mill-popolazzjonijiet skont il-karatteristiċi li jogħġbu lin-naħal filwaqt li jitwarrbu dawk li ma kellhomx temperament tajjeb, jew li ma kinux jipprovdu l-kwantità mixtieqa tal-prodott. Hawnhekk daħlet is-selezzjoni artifiċjali, u bħalma ġara barra minn xtutna, il-karattru tal-frieħ imrobbija sar differenti minn dak tan-naħal salvaġġ. Dan ma jfissirx li n-naħla mhijiex kapaċi terġa' tissalvaġġja. Biex wieħed tassew jara d-differenza, idealment iqabbel in-naħal qabel ma ġie ddomestikat man-naħal tal-lum, għax fil-verità, in-naħal salvaġġ lokali tal-lum xi darba kellu xi antenati minn tiegħu li ġew iddomestikati.

Kien hemm perjodu f'pajjiżna meta s-sottospeċi Maltija saret razza domestika sa ċertu punt, iżda min-naħal Malti pur biss. Diversi naħħala li intervistajt ma jaqblux li n-naħla nbidlet f'dan il-perjodu. Però, għal diversi raġunijiet, naħal ta' sottospeċi oħra ddaħħlu minn barra fi żminijiet differenti, speċjalment fl-1992, biex jikkumpensaw għat-telfa li kien hemm fin-naħal minħabba l-marda tal-varroa. Dan in-naħal tħallat bil-cross breeding mar-razza Maltija u filwaqt li ġenetikament jista' jkun li ddaħħlu karatteristiċi tajbin, fl-istess ħin

id-demm ma baqax pur. Huwa magħruf ukoll li maż-żmien, wara diversi ġenerazzjonijiet, in-naħal ibridu jsir aggressiv. Dan ikompli jbiegħed il-popolazzjoni domestika li għandna bħalissa minn dik salvaġġa li oriġinarjament kienet teżisti lokalment, qabel l-interventi tal-bniedem. Studju li sar fl-2017 minn Zammit Mangion u l-kollegi tagħna fuq xehdiet ta' naħal magħżula li jixbhu lin-naħla Maltija u li fihom in-naħħala ma jużawx razez barranin, juri li fadal demm Malti sew u li b'miżuri konservattivi (back breeding) nistgħu nerġgħu nressqu xi ftit mill-popolazzjoni lokali lejn ir-razza oriġinali Maltija.

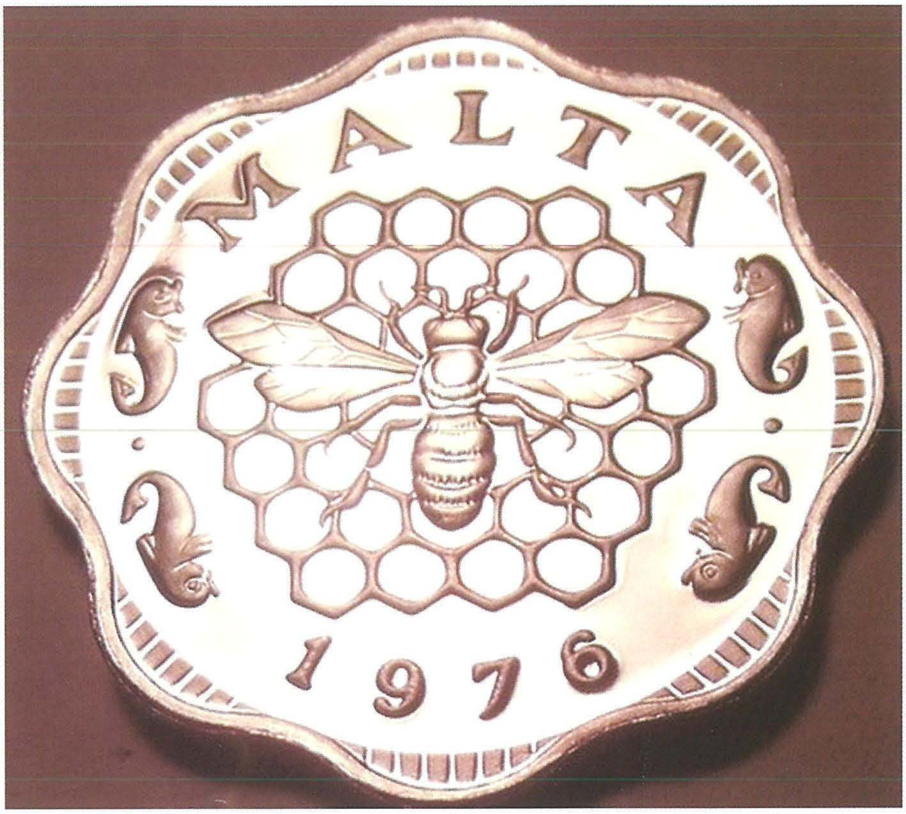

Bħala dehra, in-naħla lokali tixbah is-sottospeċi ***Sicula*** u ***Intermissa*** imma saqajha huma iqsar u l-ġewnaħ idjaq. Il-warrani wiesa' aktar u l-pil itwal. Il-kulur huwa sewdieni. Dan ma jfissirx li dawk ta' lewn oranġjo, li morfoloġikament jixbhu razez barrarin minħabba t-taħlit, ma jġorrux ġenetika Maltija ġo fihom. Huma nodfa ħafna u jieħdu ħsieb ix-xehda sew mill-predaturi. Ħafna drabi jiġu ppreferuti razez barranin minn dawk lokali għax ir-razza Maltija għandha tendenza tkun aktar aggressiva u tferra' ta' spiss, u għalhekk taħrab iktar.

In-naħla Maltija qiegħda tinqered għal diversi raġunijiet u bħalissa nistgħu nirrikonoxxu li qiegħda fi stat ta' periklu ta' estinzjoni. Minbarra l-mard differenti li n-naħal huwa suxxettibbli għalih, hemm perikli oħra bħalma huma n-nuqqas ta' art fejn jirgħa, il-pestiċidi, in-nixfa kontinwa (speċjalment fl-aħħar snin), id-diversi predaturi, il-kompetizzjoni ma' razez introdotti jew speċi aljeni, u t-taħlit ġenetiku. Iż-żunżan bagħal (***Vespa orientalis)*** qered kwantità kbira mill-popolazzjonijiet lokali f'dawn l-aħħar tliet snin.

Aktar ma jgħaddi ż-żmien, aktar qegħdin nindunaw kemm hi importanti n-naħla Maltija u bħalissa għaddejjin diversi proġetti minn entitajiet differenti għall-preservazzjoni ta' din l-ispeċi minn aspett ġenetiku u aspetti oħra. Il-kontroll taż-żunżan bagħal, li l-awtur qed jaħdem fuqu fuq livell nazzjonali, jista' jgħin ukoll fil-konservazzjoni ta' din ir-razza.

In-naħla Maltija kienet dejjem ta' importanza għall-gżejjer Maltin tant li anke l-isem ta' pajjiżna,

Ħajr lill-botaniku Jeffrey Sciberras, lin-naħħala Raymond Sciberras u Arnold Grech tal-kummenti tagħhom. Għal aktar informazzjoni nħeġġukom iżżuru l-paġna https://www.facebook.com/Columbatopia/

Wines of Distinction

Il-kampanja *Wines of Distinction,* li tnediet f'Ottubru u qed titmexxa mis-Segretarjat Parlamentari għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali, se tkun qed tiffoka fuq xi jfisser is-siġill DOK Malta, DOK Gozo u IGT Maltese Islands. Studju riċenti li sar mid-Direttorat tal-Agrikoltura jindika li filwaqt li ċ-ċertifikazzjoni DOK u IGT ilha f'pajjiżna għaxar snin, u minkejja li jidher li l-perċezzjoni dwar inbid lokali ta' kwalità ħadet xejra pożittiva, huwa ċar li għad fadal il-bżonn li jkun hemm aktar għarfien dwar l-inbejjed u l-kwalità tagħhom.

Wara li saru diskussjonijiet mal-produttri tal-inbid f'Malta sabiex jinftiehmu aħjar il-bżonnijiet tagħhom, sar pjan sabiex ikompli jsir investiment fil-kampanja ta' promozzjoni tal-inbid, bil-għan li tqajjem kuxjenza u interess dwar il-karattru distintiv ta' nbejjed ta' kwalità prodotti f'Malta skont il-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi kif irregolata mill-Unjoni Ewropea.

Is-Segretarju Parlamentari stqarr li saret ħidma biex din il-kampanja tingħata identità, xogħol li sar flimkien mal-produtturi tal-inbejjed DOK Malta, DOK Għawdex u IGT Gżejjer Maltin, u jinsab ċert illi din il-kampanja ser tkun suċċess fl-għan taghha illi tinforma lill-konsumatur Malti fuq xi tfisser it-tikketta DOK u IGT fuq il-flixkun tal-inbid.

Din il-kampanja tinkludi promozzjoni vasta, fost l-oħrajn, reklamar fuq billboards, reklamar fuq il-mezzi tax-xandir, il-midja soċjali u l-magazines. Ser issir ukoll *wine appreciation event* fejn in-nies ikunu jistgħu jduqu l-inbejjed DOK Malta, DOK Għawdex u IGT Gżejjer Maltin.

L-isem ta' din il-kampanja, *Wines of Distinction,* juri tassew xi jfissru dawn l-indikazzjonijiet ġeografiċi. Huwa peress li huma nbejjed distinti li nistgħu niċċertifikaw dawn l-inbejjed bħala DOK. Waqt it-tnedija l-Onor. Clint Camilleri qal li jinsab kburi li Malta u Għawdex nipproduċu inbejjed ta' kwalità għolja u distinta li ġew rikonoxxutti mill-Unjoni Ewropea u protetti bl-istess mod li huma protetti inbejjed tal-ogħla kalibru fl-Ewropa kollha. Il-proċess biex tintlaħaq din il-kwalità jinvolvi ħafna xogħol u dedikazzjoni kemm mill-bdiewa u mill-għassara kif ukoll mid-Direttorat. Il-bidwi jrid isegwi l-produzzjoni tal-għeneb tul is-sena kollha u jassigura li l-għeneb jilħaq kwalità għolja sakemm jinqata', filwaqt li l-għassara jridu jassiguraw illi dan l-għeneb jiġi maħdum ġo nbid distint. L-uffiċjali tad-Direttorat għandhom ir-responsabbiltà li jsegwu u jiċċertifikaw dan il-proċess.

L-iskop aħħari hu li kemm il-popolazzjoni lokali, kif ukoll ir-residenti barranin li jgħixu f'Malta, jagħrfu d-dedikazzjoni u x-xogħol kollu li jsir biex inbid ta' kwalità bħal DOK Malta, DOK Gozo u IGT Maltese Islands jasal fuq il-mejda tal-konsumatur.

Kaċċa u Nsib

Fetaħ l-istaġun tal-insib fil-ħarifa

F'Ottubru, is-Segretarju Parlamentari Clint Camilleri ħabbar li wara li ġew ikkunsidrati r-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat Ornis ta' Malta, kif ukoll il-parametri legali, tekniċi u xjentifiċi applikabbli, il-Gvern ippubblika l-Avviż Legali 294/2017 – Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation for an Autumn 2017 Live-capturing Season for Finches) Regulations u l-Avviż Legali 295/2017 – Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation for an Autumn 2017 Live-capturing Season for Song Thrush and Golden Plover) Regulations.

Għalhekk, skont dawn l-avviżi legali u leġiżlazzjoni oħra applikabbli fis-seħħ, l-istaġun tal-insib fil-ħarifa għal seba' speċi ta' għasafar tal-għana kif ukoll għall-pluviera u l-malvizz infetaħ bejn l-20 ta' Ottubru u l-31 ta' Diċembru 2017, iż-żewġ dati inklużi. Matul dan il-perjodu, nassaba biss liċenzjati b'liċenzja speċjali tal-insib fil-ħarifa maħruġa mill-Wild Birds Regulation Unit, skont dawn id-derogazzjonijiet, jitħallew jipprattikaw l-attività tal-insib fiż-żoni rreġistrati u suġġetti għall-kundizzjonijiet u l-parametri stretti stipulati fil-liċenzji speċjali rispettivi tagħhom.

Il-limitu ġenerali nazzjonali għall-għasafar tal-għana baqa' l-istess bħas-sena l-oħra, jiġifieri ta' 12,000 għall-ġojjin, 800 għall-gardell, 4,500 għall-verdun, 2,350 għall-ekru, 500 għal taż-żebbuġ, 5,000 għall-isponsun, u 2,350 għall-apparell bħala t-total ta' numru ta' għasafar li jistgħu jinqabdu taħt l-awtorità tal-liċenzji kollha maħruġa. In-nassaba liċenzjati individwalment għandhom limitu staġjonali ta' 10 għasafar tal-għana. Il-limitu nazzjonali għall-pluviera ġie stabbilit għal 700, filwaqt li l-limitu nazzjonali għall-malvizz huwa ta' 5,000. Skont ir-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat Ornis, il-limitu individwali għall-istaġun għall-pluviera u l-malvizz mhux se japplika fl-istaġun ta' din is-sena.

In-nassaba huma legalment marbuta li jirrappurtaw minnufih il-qabdiet tagħhom permezz ta' sistema tat-telefown fuq in-numru stipulat fil-liċenzja speċjali tagħhom.

Tħabbru bidliet fil-ħinijiet tal-kaċċa u tal-insib fil-park tal-Majjistral

Is-Segretarjat Parlamentari għall-Biedja, Sajd u Drittijiet tal-Annimali ħabbar bidliet fil-ħinijiet tal-kaċċa u l-insib permessi fil-konfini tal-park tal-Majjistral. Taħt regolamenti ġodda ppubblikati fis-27 ta' Ottubru 2017, il-kaċċa fil-park kienet permessa minn sagħtejn qabel tlugħ ix-xemx san-nofsiegħa ta' waranofsinhar (12.30pm) matul ix-xhur ta' Settembru, Ottubru u Novembru, u matul l-istaġun tal-kaċċa fir-rebbiegħa (kull meta tiġi applikata id-deroga tal-kaċċa fir-rebbiegħa). Dan jeskludi l-ġurnata tal-Erbgħa li matulha l-kaċċa fil-park se tkun permessa sal-għaxra ta' filgħodu (10.00am). F'Diċembru u f'Jannar, il-kaċċa hija permessa sal-għaxra ta' filgħodu (10.00am). Fil-festi pubbliċi, il-kaċċa hija limitata sal-għaxra ta' filgħodu (10.00am) kemm fil-perjodu tal-kaċċa minn Settembru sa Jannar kif ukoll waqt kwalunkwe staġun tal-kaċċa fir-rebbiegħa. L-insib huwa permess minn sagħtejn qabel tlugħ ix-xemx sas-sagħtejn u nofs ta' waranofsinhar (2.30pm) matul il-ftuħ tal-istaġun meta d-deroga/i tal-insib ikunu applikat.

Il-hydroponics
Sistemi ta' tkabbir Alternattiv

Charles Zahra
lecturer fl-MCAST fuq
sistemi ta' tkabbir alternattiv

Fi ftit kliem, il-kelma hydroponics tfisser it-tkabbir ta' wċuħ bl-użu ta' ħamrija sintetika flimkien ma' ilma u nutrijenti. Il-kelma hydroponics ġejja minn żewġ kelmiet Griegi, ponos li tfisser xogħol u hydro li tfisser ilma. B'hekk il-Griegi bil-kelma hydroponics riedu jfissru tip ta' biedja li tinvolvi xogħol fl-ilma.

Storja

L-ewwel sistemi ta' hydroponics huwa mifhum li ġew mibnija f'Babilonja; fl-hekk imsejħa "the hanging gardens of Babylon" kif ukoll fiċ-Ċina fejn ġew mibnija floating gardens eluf ta' snin ilu. Iktar tard il-poplu tal-Aztek bena strutturi bil-qasab biex fuqhom kabbar il-ħxejjex fuq ix-xmajjar tiegħu.

It-Teknoloġija u l-Hydroponics

Mad-daqqa t'għajn il-kunċett ta' hydroponics jidher li huwa wieħed kumpless u jħaddem livelli għoljin ta' teknoloġija, iżda s-sabiħ ta' dawn l-installazzjonijiet hu li wieħed jista' jaddatta dan il-kunċett għal sistemi sempliċi kif ukoll għal sistemi iktar avvanzati. L-użu tat-teknoloġija moderna fil-hydroponics jgħin biex jiġi provdut ambjent iktar adekwat għall-wiċċ.

L-ikbar vantaġġ tal-hydroponics huwa l-konservazzjoni tal-ilma, kif ukoll il-faċilità. L-għeruq ikunu f'ambjent iktar arjuż u

Impressjoni artistika ta' kif l-Aztecs kienu jkabbru l-hxejjex taghhom fuq ix xmajjar.

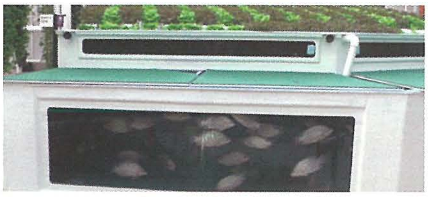

Instalazzjoni ta' Akwaponics

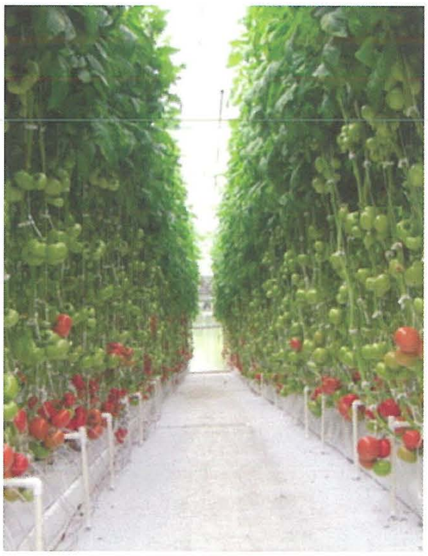

Sistema ta hydroponics b Teknologija avanzata

b'hekk tkun aktar faċli għall-għeruq li jassorbu l-ossiġnu li huwa tant essenzjali biex l-għeruq ikunu jistgħu jassorbu n-nutrijenti li għandha bżonn il-pjanta. F'sistemi ta' hydroponics iktar avvanzati li jippermettu ir-riċiklaġġ tal-ilma, il-vantaġġ tal-konservazzjoni tal-ilma huwa ferm ikbar.

Il-hydroponics tippermetti wkoll kontroll akbar mill-bidwi fuq il-klima li fiha qed ikabbar il-ħxejjex tiegħu. Dan hu vantagg kbir meta wieħed iqis li l-kontroll fuq il-klima jiġi rifless f'użu inqas ta' pestiċidi, jew saħansitra f'sistemi avvanzati għall-eliminazzjoni ta' pestiċidi artifiċjali.

Hydroponics u l-Biedja Organika

Wieħed mill-ikbar żvantaġġi tal-hydroponics huwa proprju li huwa metodu ta' tkabbir artifiċjali. Dan ifisser li dawn is-sistemi mhumiex awtorizzati f'sistema ta' biedja organika hekk kif definita mill-Unjoni Ewropea. Huwa biss fl-Istati Uniti li l-hydroponics mehmuża mal akwakultura, f'sistema hekk imsejħa aquaponics, hija awtorizzata fil-biedja organika. Fl-aquaponics jiġi mkabbar ħut biswit il-ħxejjex biex b'hekk il-ħmieġ tal-ħut idemmel l-uċuħ. L-Unjoni Ewropea għamlitha ċara li minħabba li l-hydroponics fil-prinċipju hija sistema artifiċjali, li fiha t-tagħmir ta' flora u fawna indiġena mhux vantaġġjata, din is-sistema ma għandhiex titqies għalkollox bħala waħda organika. Dan ma jfissirx però li sistemi inovattivi bħal dawn ma jistgħux jipprovdu ikel sikur fil-kontinent Ewropew u lil hinn minnu.

Ħlewwiet tat-tin mingħajr zokkor

Insajru Ma' Karmen Tedesco 5

Riċetta

Ingredjenti:

- 500gr tin imqadded
- 2 mgħaref u nofs inbid abjad
- 2 mgħaref kbar lewż
- 2 mgħaref ġewż imfarrak
- 3 qastniet kull persuna
- 3 mgħaref għasel ta' Malta
- 3 mgħaref meraq tal-larinġ

Metodu:

1. Ħu t-tin u itfa' f'food processor. Żid l-inbid u ħaddem. Żid ukoll il-ġewż, il-lewż u t-tin.
2. Poġġi t-taħlita fuq karta tal-forn u għamel romblu. Ħallih imkebeb fil-karta tal-forn. Qatta' r-romblu u poġġih fuq platt.
3. F'kazzola poġġi l-għasel u l-meraq tal-larinġ flimkien mal-qastan u qegħedhom fuq in-nar. Servi mar-romblu mqattgħin jew tondi.

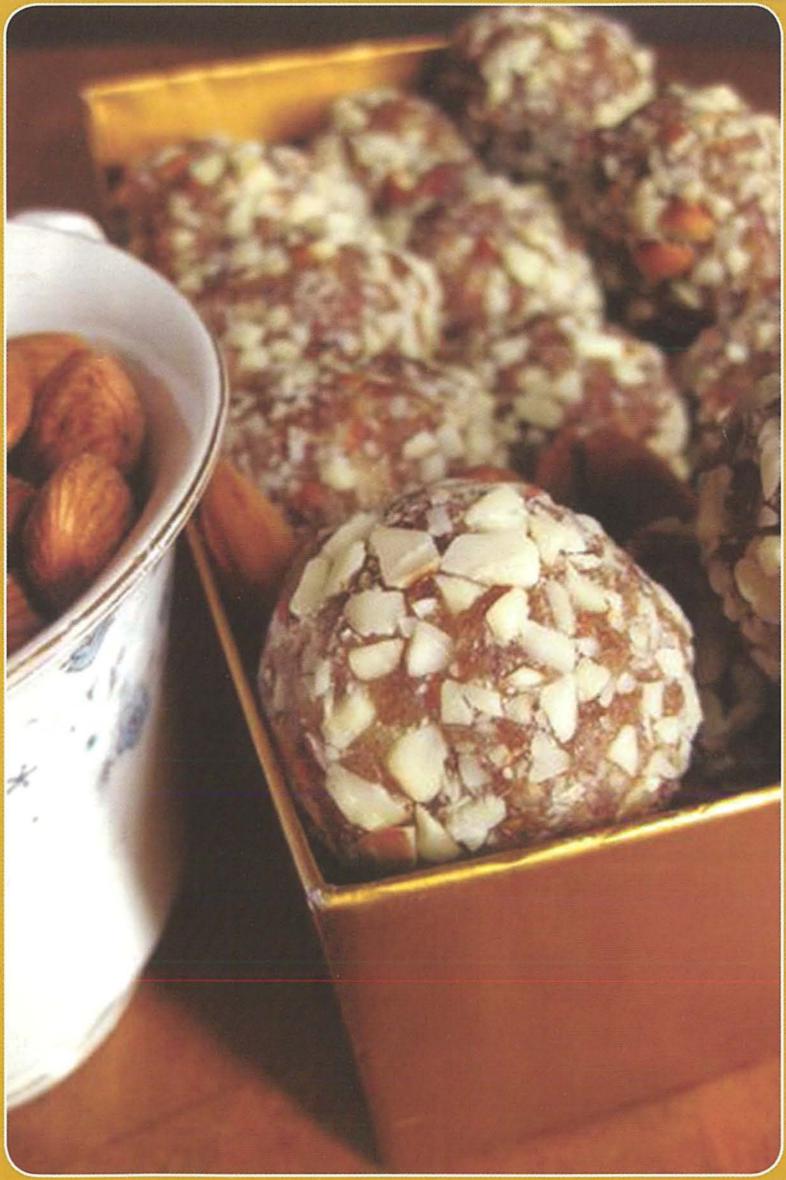

L-ikla t-tajba

Il-Kappelli fil-Kampanja Maltija

David Bartolo

F'din il-ħarġa din id-darba ħa nżuru kappella oħra fil-pajsaġġ tal-kampanja Maltija, Dik tal-Lunzjata fil-wied imsemmi għall-istess titular f'Għawdex.

Il-kappella tal-Lunzjata tinsab f'wied fertili ħafna bejn il-Belt Victoria u Kerċem fuq ix-xaqliba tax-Xlendi. Dan il-wied fl-imgħoddi kienu jsibuh bħala s-Saqqajja u wara beda jissejjaħ bħala tal-Lunzjata. Id-devozzjoni lejn il-Lunzjata f'Għawdex tmur lura fl-imgħoddi sew fejn kien hemm ħames kappelli ddedikati lejn dan it-titlu, li waħda minnhom kienet f'dan il-wied. Din kienet kappella troglodita li tfisser kappella ġo għar u l-kappella li hemm illum saret flok din.

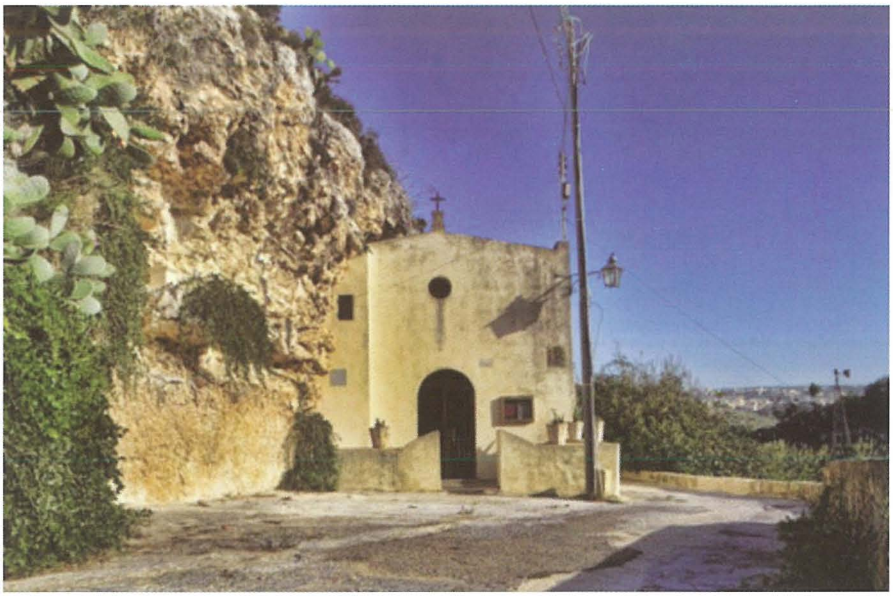

Il-kappella oriġinali kienet tmur lura sa nofs is-seklu 14 u kienet saret b'titlu ta' guspatronat irjali b'fondazzjoni mħollija minn Donna Sibella d'Aragona. Meta fl-1530 Malta għaddiet taħt il-ħakma tal-Ordni ta' San Ġwann, din l-kappella għaddiet f'idejhom u kien fil-bidu tas-seklu 17 li l-kappella nbniet mill-ġdid għal dik li hemm illum. Snin sew wara fil-bidu tas-seklu 18, kienet inbniet kamra mal-istess kappella u fuqha sar kampnar. Il-kwadru titulari li kien sar fis-seklu 17 huwa xogħol il-kavallier pittur Fr Luca Garnier, filwaqt li l-altar qabel kien fil-knisja ta' Savina fil-Belt Victoria. L-istatwa titulari kienet saret minn Wistin Camilleri Cauchi(1885-1979) f'nofs is-seklu 20.

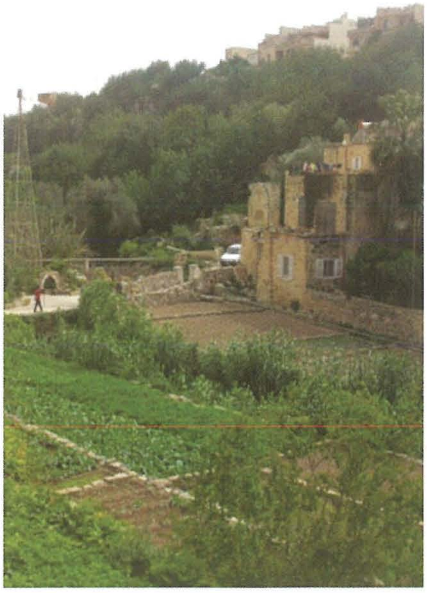

Fl-inħawi tal-istess kappella, fid-daħla ta' dan il-wied, hemm binja tad-dħul għall-istess post. Iktar fil-fond tal-wied, fiż-żmien il-maġisteru tal-Gran Mastru Spanjol Ramon Perellos y Roccaful (1697-1720), kienet inbniet arkata b'għajn tal-ilma li kienet ġiet irrestawrata fl-2007 minn Din l-Art Ħelwa flimkien mal-Kunsill Lokali ta' Kerċem, u fl-1698 il-benefikat tal-kappella, Dun Erkole Martino Testaferrata, bena l-loġġa li hemm fl-istess post.

Il-Biċċerija Pubblika

Isabelle Camilleri
Economics Officer Biċċerija

Dan l-aħħar is-Segretarju Parlamentari l-Onor. Clint Camilleri, flimkien mas-Segretarju Permanenti s-Sur Joseph Caruana mill-Ministeru għall-Ambjent, Żvilupp Sostenibbli u Tibdil fil-Klima, żaru l-Biċċerija Pubblika fejn fl-aħħar snin saru diversi xogħlijiet sew fuq il-bini kif ukoll tibdil ta' makkinarju modern biex ikompli jassigura l-iġjene u l-kwalità tal-prodott. Kif tħabbar fid-diskors tal-baġit għall-2018, il-Gvern ħabbar allokazzjoni finanzjarja li tlaħħaq it-€2.3 miljun għat-tkomplija ta' dan il-proġett fil-Biċċerija Pubblika fejn se jsiru diversi xogħlijiet oħra fil-bini kif ukoll jitkompla t-tibdil ta' makkinarju modern. Din hija viżjoni tal-Gvern li l-Biċċerija Pubblika tkun ta' eżempju ta' iġjene u prattiċi mill-aqwa li jassiguraw livell għoli biex tissaħħaħ l-industrija tal-laħam lokali.

Fil-Biċċerija bħalissa għaddej xogħol ta' installazzjoni tal-elettriku, sterilizers ġodda u ta' titjib tas-sistema tal-arja kompressata. Qed isir ukoll xogħol fuq il-linja tal-majjali fejn grupp ta' ħaddiema barranin flimkien ma' ħaddiema lokali qegħdin jinstallaw linja ġdida (motorised monorail). Dan ix-xogħol jieħu fit-tul minħabba li qed isir minn kollox sabiex kemm jista' jkun ma ntellfux il-proċess tal-qatla. Barra minn hekk, l-istess ħaddiema diġà installaw, apparat ieħor ġdid li jinkludi sistema ta' ħames lifts u platforms ġodda fuq il-linja taċ-ċanga.

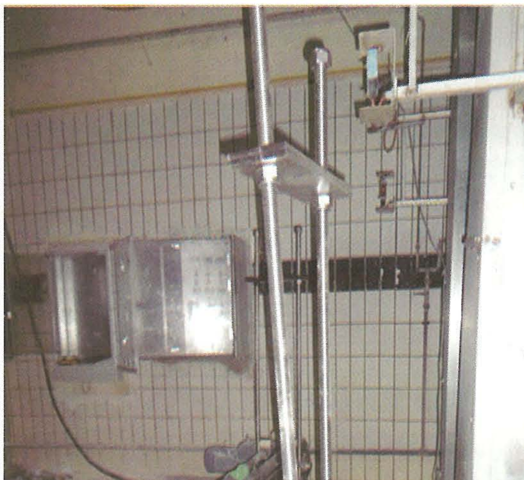

Il-Biedja Organika

Franklin Buhagiar
Assistent Direttur Agriculture & Rural Payments

Iktar ma jmur iktar qed niltaqgħu ma' terminoloġija li b'xi mod tirreferi għall-Biedja Organika bħal pereżempju organiku, bijoloġiku, ekoloġiku, u oħrajn. Imma ġustament jitqajmu ċerti mistoqsijiet bħal:

- Dan it-titlu fil-verità x'jirrappreżenta?
- Xi nkun qed nixtri meta nagħżel prodotti organiċi?
- Min jiddeċiedi u b'liema awtorità jekk prodott partikolari ġiex imkabbar bi prinċipji organiċi?
- Kif jgħid il-Malti "Min għandu ħalqu jgħid li jrid," jien bħala konsumatur kif ser inkun naf li l-prodotti li qed nixtri huma verament organiċi?

Għaldaqstant hawnhekk ser inkunu qed nispjegaw ftit, bit-tama li nindirizzaw dawn il-mistoqsijiet importanti.

X'nifhmu biha l-Biedja Organika?

L-iktar definizzjoni wiesgħa li taħtha tiġi kklassifikata l-biedja organika hija dik ta' marka ta' kwalità, u bħal kull marka ta' kwalità hija intenzjonata sabiex tagħti valur miżjud lill-prodotti partikolari.
Din il-marka ta' kwalità, hija marka Ewropea li toffri garanzija lilek bħala konsumatur illi dawk il-prodotti agrikoli li qed tixtri ġew imkabbra u pproċessati skont sett ta' regoli stretti stipulati fir-Regolament Ewropew 834/2007.

Mingħajr ma noqogħdu nidħlu f'ħafna teknikalitajiet legali, fil-verità fiex tikkonsisti din is-sistema ta' biedja organika? L-iktar prinċipju fundamentali huwa li din it-tip ta' biedja tagħmel ċert illi timminimizza l-impatt fuq in-nies u l-ambjent ta' madwarha billi taddotta sistemi u proċeduri li jaħdmu id f'id mal-ambjent li wieħed ikun qed jaħdem fih. Il-bdiewa jridu jistabbilixxu relazzjoni mal-ambjent ta' madwarhom fejn jifhmu x'inhuma dawk iċ-ċikli naturali li hemm stabbiliti fuq dik l-art u jaraw kif ser jintegraw l-attività agrikola tagħhom sabiex jikkumplimentaw dawn iċ-ċikli naturali.

Fi ftit kliem il-biedja organika hija sistema li tinkoraġġixxi qligħ ġust għall-produtturi talli joffru prodotti ta' kwalità u ġenwini lill-konsumatur filwaqt li jirrispettaw l-ambjent ta' madwarhom, għall-ġid tal-produtturi nfushom, in-nies li qed jikkunsmaw dawk il-prodotti u għall-ambjent, u għalhekk isservi ta' benefiċċju għas-soċjetà kollha.
Dan isir billi jiġu rispettati sett ta' prinċipji bażiċi fosthom:

- Jiġu applikati sistemi u użati prodotti naturali li jagħmlu ħafna inqas ħsara lill-ambjent, lill-bijodiversità u lis saħħa tal bniedem;
- L-użu ta' prodotti, anki dawk naturali, li jistgħu jintużaw, huwa mnaqqas għall-minimu u jistgħu jintużaw biss meta vera hemm bżonnhom, dak li bil-lingwa Ingliża nsejħulu *low input farming;*
- Użu ta' sistemi li jippromwovu użu iktar effiċjenti ta' riżorsi naturali, bħal pereżempju r-rotazzjoni tal-uċuħ tar-raba' (newba) u użu ta' demel naturali;
- Jintużaw varjetajiet ta' pjanti u speċi ta' annimali li huma iktar adattati għall-post fejn ikunu se jitkabbru;
- Projbizzjoni assoluta ta' użu ta' Organiżmi Ġenetikament Modifikati (GMOs)
- Id-drittijiet tal-annimali huwa prinċipju fundamentali ieħor, l-annimali jrid ikollhom aċċess kontinwu fejn jirgħu u jieklu għalf li hu organiku;
- L-annimali jridu jikbru f'ambjent li jirrispetta l-ħtiġijiet naturali ta' dak l-annimal partikolari, eżempju t-tiġieġ irid ikollhom passiġġieri fejn jistrieħu, u l-majjali jrid ikollhom aċċess sabiex joqogħdu jħaffru fil-ħamrija u jeżerċitaw ruħhom.

Dawn huma ftit mill-prinċipji u l-obbligi li ġejjin mil-liġi tal-biedja organika, iżda tajjeb tkunu tafu li l-biedja organika ma tiqafx mal-produzzjoni iżda tirregola l-katina kollha, mill-bidwi sal-ħanut minn fejn tixtri dawn il-prodotti.

Skont din listess liġi, kull min jipproduċi, jipproċessa, ibigħ, jaħżen jew jimporta prodotti organiċi, irid ikun iċċertifikat u jifforma parti minn sistema

ta' kontroll. Dan sabiex meta l-konsumatur jagħżel dawn il-prodotti jkollu moħħu mistrieħ li kull pass involut fil-produzzjoni u l-bejgħ ta' dawn il-prodotti jirrispetta regoli stretti favur l-ambjent u l-annimali.

Is-Sistema ta' kontroll u l-irwol tad-Direttorat tal-Agrikoltura Iktar 'il fuq semmejna s-sistema ta' kontroll u ċertifikazzjoni. F'din il-parti ser inkunu qed nispjegaw kif din is-sistema tiffunzjona f'Malta.

Id-Direttorat tal-Agrikoltura huwa l-awtorità kompetenti responsabbli mill-organizzazzjoni u l-implimentazzjoni tas-sistema ta' kontroll għall-biedja organika f'Malta. Għalhekk għandu r-responsabbiltà li jħaddem Sistema ta' Kontroll li biha jiġi assigurat li dawk il-prodotti għall-bejgħ immarkati bħala organiċi huma tassew organiċi u li ġew prodotti u mwassla fuq is-suq minn operaturi ċertifikati u allura parti minn din is-sistema ta' kontroll.

L-irwol tal-Awtorità ta' Malta għall-Kompetizzjoni u għall-Affarijiet tal-Konsumatur (MCCAA)

Kif tistgħu tifhmu parti importanti ħafna minn din is-sistema ta' kontroll hija proprju ċ-ċertifikazzjoni u l-kontroll tal-operaturi nfushom. Fil-preżent din il-funzjoni ġiet f'data lill-MCCAA. Allura sabiex operatur jidħol f'din is-sistema ta' kontroll irid l-ewwel jesprimi l-intenzjoni tiegħu għattali għan mad-Direttorat għat-tali Agrikoltura fejn jiġi ggwidat

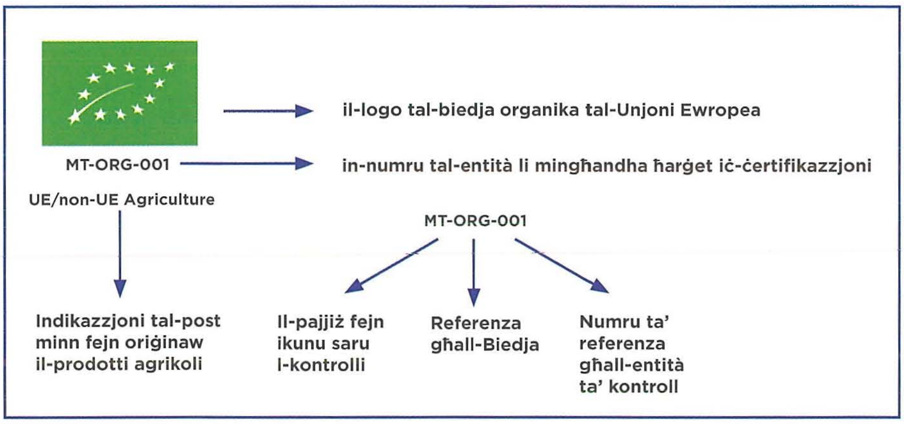

dwar kif jista' jibda l-proċess ta' ċertifikazzjoni mal-MCCAA. Proċess li jinkludi kemm ivverifikar amministrattiv, kif ukoll spezzjonijiet tal-azjenda u testijiet ta' kampjuni ġo laboratorji akkreditati fuq bażi regolari kif stipulat fil-liġijiet li jirregolaw dan is-settur.

Informazzjoni importanti għall-konsumatur

Meta tixtri mingħand produtturi jew kummerċjanti lokali, tista' sempliċiment tidħol fis-sit tal-MCCAA (**http://www.mccaa.org.mt/en/organicfarming)** sabiex tara min huma dawk l-operaturi ċċertifikati. Inkluż fil-lista hemm ukoll kif tista' tagħmel kuntatt ma' dawn l-operaturi.

Meta tkun qed tixtri tajjeb tkun taf li fuq it-tikketta ta' prodott ppakkjati lesti wieħed jista' jiċċekkja l-marki obbligatorji li jrid ikun hemm fuq prodott organiku kif spjegat hawn taħt: Biex nikkonkludu, tajjeb wieħed jibda japprezza l-impenn li hemm biex titħaddem din is-sistema ta' kontroll u x'livell ta' impenn jidħlu għalih l-operaturi li jagħżlu li jidħlu għal din iċ-Ċertifikazzjoni u Sistema ta' Kontroll.

Għalhekk huwa importanti ħafna li bħala konsumatur, jekk ser tagħżel li tixtri prodotti li qed jinbiegħu taħt il-premessa ta' "organiċi," dan tagħmlu biss mingħand operaturi li huma ċċertifikati. Dan għal żewġ raġunijiet fundamentali:

- Sabiex int bħala konsumatur taċċerta ruħek li l-prodotti li qed tixtri huma verament organiċi;
- Sabiex tgħin u tipproteġi operaturi ġenwini fi ħdan dan is-settur li jagħżlu din it-tip ta' biedja alternattiva, li kif tistgħu tifhmu tinvolvi impenn sfiq kemm f'dak li hu x-xogħol tal-produzzjoni nnifsu, kif ukoll impenn li jitlob livell għoli ta' kontroll u monitoraġġ tal-operat tagħhom għax ikunu jagħmlu parti minn din is-sistema ta' kontroll.

F'każ ta' dubju jew diffikultà dwar dan is-suġġett wieħed jista' jagħmel kuntatt mad-Direttorat tal-Agrikoltura fuq 2292 4339.

L-Iskema tal-Pagament Bażiku

Malcolm Vassallo
Senior Manager Agriculture & Rural Payments - EU Internal & External communication

F'dan l-artiklu se nagħtu ħarsa dettaljata lejn l-iskema tal-Pagament Bażiku, li hija waħda mid-diversi skemi li qed jitħaddmu f'Malta taħt il-kappa tal-Pagamenti Diretti 2014-2020. L-iskema tal-Pagament Bażiku f'Malta hija simili ħafna għall-iskema preċedenti tal-Pagament Uniku. Fl-2015 Malta allokat intitolamenti ġodda skont l-art eliġibbli li qed jaħdmu l-bdiewa Maltin u Għawdxin, u li huma rreġistrati mal-Aġenzija għall-Pagamenti Agrikoli u Rurali (ARPA) fi ħdan il-Ministeru għall-Ambjent, l-Iżvilupp Sostenibbli u t-Tibdil fil-Klima (MESDC).

Art Eliġibbli

Sabiex l-art tkun ikkunsidrata eliġibbli għall fini tal-għajnuna mogħtija taħt din l-iskema, trid tkun art li qiegħda tintuża għal skopijiet agrikoli - dan ifisser kull art minn raba' li qed jinħarat, jew uċuħ tar-raba' permanenti li jinkludu dwieli jew siġar tal-frott. Ir-raba' eliġibbli għandu jintuża sabiex jitkabbru uċuħ agrikoli li jirriżultaw fil-ħsad tal-prodott. F'każijiet ta' raba' mhux fi produzzjoni, ir-raba' għandu jinżamm nadif u jinħarat bejn l-1 ta' April u l-31 ta' Mejju ta' kull sena. Dan l-obbligu huwa impost mir-Regolamenti applikabbli tal-Kummissjoni Ewropea sabiex tiżdied il-kontabbiltà u jiġi ġġustifikat l-għoti tal-għajnuna lil dawk il-bdiewa li verament iwettqu attivitajiet agrikoli u li għaldaqstant huma meqjusa bħala bdiewa attivi.

Huwa importanti ħafna li wieħed ikun jaf li bdiewa li m'għandhomx intitolamenti ma jistgħux japplikaw għall-iskemi tal-Pagamenti Diretti, b'eċċezzjoni tal-iskema tal-Appoġġ Akkoppjat Volontarju (VCS). Għalhekk dawk il-bdiewa li jixtiequ jirċievu intitolament għandhom jagħmlu talba uffiċjali billi jikkuntattjaw l-Aġenzija għall-Pagamenti Agrikoli u Rurali (ARPA).

Implimentazzjoni

Taħt l-iskema tal-Pagament Bażiku jingħata intitolament wieħed li jrid jiġi attivat kull sena mill-bdiewa abbażi tar-raba' eliġibbli li għandhom irreġistrati. Il-possibbiltà ta' trasferimenti, bejgħ, kiri, jew wirt tal-intitolamenti li kienet toffri l-iskema tal-Pagament Uniku, hija possibbli wkoll taħt il-Pagament Bażiku. Huwa importanti li wieħed iżomm f'moħħu li intitolamenti li ma jiġux attivati għal sentejn wara xulxin, jintilfu mill-bdiewa u jirritornaw lura fir-riżerva Nazzjonali bil-possibbiltà li jiġu allokati lil ħaddieħor. Barra minn hekk, taħt din l-iskema huma eliġibbli biss dawk il-bdiewa li għandhom mill-anqas 0.3 ettari ta' raba' eliġibbli.

Aktar Informazzjoni

Jekk tixtieq aktar informazzjoni dwar din l-iskema jew dwar xi skema oħra li taqa' taħt il-Pagamenti Diretti inħeġġuk tikkuntattjana permezz ta' email fuq arpa.mesdc@gov.mt jew billi ċċempel il-Front Office tal-Aġenzija fuq 2292 6148.

Punti Importanti

- Sabiex tkun eliġibbli l-art trid tkun qed tintuża għal skopijiet agrikoli
- Bdiewa jrid ikollhom minimu ta' 0.3 ettari ta' raba' biex jieħdu l-Pagament Bażiku
- Ir-raba' jrid jinżamm nadif u jinħarat bejn l-1 ta' April u l-31 ta' Mejju kull sena
- Bdiewa li m'għandhomx intitolamenti ma jistgħux japplikaw għall-għajnuna taħt l-iskemi tal-Pagamenti Diretti
- L-intitolament li jingħata taħt l-iskema tal-Pagament Bażiku għandu jiġi attivat kull sena mill-bidwi - intitolamenti li ma jiġux attivati jintilfu

Proġetti Implimentati taħt il-Programm Operattiv

Fond Ewropew tas-Sajd 2007-2013

Ann Maree Vella
EU Funds Manager

Titlu tal-Proġett:
EFF311 - Tisbiħ tal-Port fl-Imġarr, Għawdex.

Implimentazzjoni tal-Proġett:
5 ta' Settembru 2012 - 30 ta' Novembru 2015.
Żburżar **tal-Proġett (Total tal-kontribuzzjoni pubblika):**
€70,580.90 (VAT mhux inkluża) b'rata ta' kofinanzjament ta' 75% Fondi mill-Unjoni Ewropea u 25% Fondi Nazzjonali.

Skop tal-Proġett:

Il-proġett ġie implimentat fuq il-linji gwida ta' Prijorità **3** tal-Programm Operattiv *Fond Ewropew tas-Sajd 2007-2013* u l-mira tiegħu kienet li tiġi żviluppata l-infrastruttura tas-sajd neċessarja ġewwa l-Imġarr - l-ikbar port awtorizzat fejn jinħatt il-ħut f'Għawdex. Il-proġett għen biex isir titjib fil-kundizzjoni ta' kif jinħattu, jiġu pproċessati, maħżuna u mibjugħa prodotti ta' akkwakultura u sajd. L-implimentazzjoni tal-proġett kellha impatt pożittiv fuq il-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-uffiċjali tal-kontroll tas-sajd u sar titjib fuq il-kapaċitajiet ta' monitoraġġ. Permezz ta' dan il-proġett, is-sajjied issa għandu biżżejjed spazju biex ikun jista' jħott il-qabda b'mod ordnat u aktar sikur u jnaqqas l-ammont ta' ħin li jieħu sabiex il-qabda tiġi maħżuna fit-temperatura meħtieġa.

Tisbiħ tal-Port fl-Imġarr, Għawdex

Titlu tal-Proġett:
EFF312 - Il-Bini ta' Pixkerija u l-Infrastruttura għat-Tqegħid fis-Suq u Impjant tal-Ipproċessar.

Implimentazzjoni tal-Proġett:
21 ta' Novembru 2012 - 30 ta' Novembru 2016.
Żburżar **tal-Proġett (Total tal-kontribuzzjoni pubblika):**
€2,851,396.88 (VAT mhux inkluża) b'rata ta' kofinanzjament ta' 75% Fondi mill-Unjoni Ewropea u 25% Fondi Nazzjonali.

Il-binja l-ġdida tal-pixkerija min-naħa ta' ġewwa

Il-binja l-ġdida tal-pixkerija min-naħa ta' barra.

Skop tal-Proġett:

L-iskop tal-proġett kien li ssir rilokazzjoni tal-attività tal-bejgħ bl-irkant li kienet issir ġewwa l-pixkerija l-antika tal-Belt Valletta għall-istruttura iktar moderna fil-Marsa u li jkun hemm titjib fil-livelli ta' ndafa u ta' sigurtà. L-istokk tal-ħut jista' jittieħed fil-pixkerija f'kull ħin tal-ġurnata u jiġi mibjugħ bis-sistema tal-irkant kull filgħodu. Il-pixkerija l-ġdida hija mgħammra b'monorail ta' teknoloġija avvanzata li tintuża għall-ġarr ta' ħut kbir u tgħaddi dritt minn ġol-pixkerija u sservi tliet spazji ta' tagħbija u tliet spazji ta' ħatt. Is-sala prinċipali hija mgħammra b'tagħmir tal-azzar inossidabbli li jipprovdi aktar indafa u l-post tas-suq ta' kull pitkal huwa mgħammar b'chiller fejn it-temperatura tkun tista' tiġi kkontrollata.

Titlu tal-Proġett:
EFF313 - Titjib tal-Konsum tal-Ħut permezz tal-Edukazzjoni/Kuxjenza u Diversifikazzjoni

Implimentazzjoni tal-Proġett:
6 ta' Marzu 2013 - 30 ta' Novembru 2016.
Żburżar **tal-Proġett (Total tal-kontribuzzjoni pubblika):**
€477,855.94 (VAT mhux inkluża) b'rata ta' kofinanzjament ta' 75% Fondi mill-Unjoni Ewropea u 25% Fondi Nazzjonali.

Skop tal-Proġett:
Il-proġett kien immirat sabiex jgħin fiż-żieda ta' sforzi li jikkontribwixxu għal sajd sostenibbli, diversifikazzjoni tat-tipi ta' ħut u ta' prodotti tal-ħut li jinbiegħ fis-suq lokali u biex ikun hemm żieda fil-kompetittività tas-settur. Bl-użu ta' pubbliċità, reklamar u ta' strateġiji ta' kummerċjalizzazzjoni, il-proġett ħoloq kuxjenza fost il-pubbliku ġenerali rigward il-benefiċċji nutrittivi li takkwista meta tiekol ħut frisk u kif wieħed jista' jżid il-konsum ta' ħut u speċi ta' ħut imrobbi fl-akkwakultura. Lejn l-aħħar tal-kampanja promozzjonali, ġie mwettaq studju ta' riċerka fost il-popolazzjoni lokali. Dan l-istudju ffoka fuq jekk seħħitx xi bidla fil-mudelli ta' konsum tal-ħut wara l-implimentazzjoni tal-proġett.

Titlu tal-Proġett: EFF315 - Titjib fil-Portijiet Awtorizzati fejn Jinħatt il-Ħut - Marsa, San Pawl il-Baħar u Marsaskala.

Ritratt meħud waqt il-fiera tal-ħut f'San Ġiljan.

Implimentazzjoni tal-Proġett: 20 ta' Diċembru 2013 - 30 ta' Novembru 2016.
Żburżar **tal-Proġett (Total tal-kontribuzzjoni pubblika):** €870,067.57 (VAT mhux inkluża) b'rata ta' kofinanzjament ta' 75% Fondi mill-Unjoni Ewropea u 25% Fondi Nazzjonali.

Skop tal-Proġett:
L-iskop prinċipali tal-proġett kien li tiġi żviluppata l-infrastruttura tas-sajd neċessarja biex tiffaċilita l-proċess tal-ħatt u attivitajiet

Is-sit il-ġdid ta' fejn jinħatt il-ħut ġewwa l-Marsa.

L-iskal li ġie msewwi f'Marsaskala.

L-iskal li ġie msewwi fix-Xemxija.

ta' kontroll li jseħħu fil-portijiet tal-Marsa, San Pawl il-Baħar u Marsaskala. Il-proġett ġie implimentat mal-linji gwida ta' Prijorità **3** tal-Programm Operattiv *Fond Ewropew tas-Sajd 2007-2013* u permezz tal-investimenti li saru fl-infrastruttura tal-portjiet ġie rreġistrat titjib fis-servizzi li qed jiġu provduti lis-sajjieda u ntlaħqu wħud mill-għanijiet imsemmija fil-Politika Komuni tas-Sajd tal-Unjoni Ewropea. Uħud mix-xogħlijiet marbutin ma' dan il-proġett huma tiswijiet ta' skalien f'Marsaskala u x-Xemxija u l-iżvilupp ta' żewġ siti fejn jinħatt il-ħut ġewwa l-Marsa u l-Veċċja f'San Pawl il-Baħar.

Titlu tal-Proġett: EFF316 - Żvilupp ta' Infrastruttura fil-Port Awtorizzat fejn Jinħatt il-Ħut - Marsaxlokk.

Implimentazzjoni tal-Proġett: 20 ta' Diċembru 2013 - 30 ta' Novembru 2016.
Żburżar **tal-Proġett (Total tal-kontribuzzjoni pubblika):** €371,040.73 (VAT mhux inkluża) b'rata ta' kofinanzjament ta' 75% Fondi mill-Unjoni Ewropea u 25% Fondi Nazzjonali.

Skop tal-Proġett:
Il-proġett ġie implimentat mal-linji gwida ta' Prijorità **3** tal-Programm Operattiv *Fond Ewropew tas-Sajd 2007-2013* u permezz ta' dan l-iżvilupp fl-infrastruttura tal-port sar titjib fis-servizzi, speċjalment fil-ħatt tal-ħut u fil-faċilitajiet tal-ħażna ġewwa l-aktar port traffikuż ta' Malta. L-implimentazzjoni ta' dan il-proġett iffaċilitat il-ħatt tal-ħut f'Marsaxlokk u b'hekk il-proċess ta' ħatt sar aktar effiċjenti u jieħu anqas ħin biex jitwettaq, filwaqt li ttejbu wkoll l-attivitajiet ta' kontroll tas-sajd. Barra minn hekk, l-infrastuttura ta' fejn isir il-ħatt waslet sabiex ikun hemm titjib fil-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-uffiċjali tal-kontroll tas-sajd u tas-sajjieda li issa qed jiġu pprovduti bi spazju mdaqqas fejn jista' jsir il-ħatt tal-qabda b'mod ordnat u bla periklu.

Il-moll il-ġdid ġewwa Marsaxlokk

Purifikazzjoni tal-Varjetajiet ta' Basal ta' Malta

Marilyn Theuma
Uffiċjal Agrikolu
Mario Micallef
Uffiċjal Agrikolu Anzjan, fi ħdan id-Direttorat għall-kompetizzjoni u d-Diversifikazzjoni

Il-basal, magħruf bħala Allium cepa, huwa wieħed mill-aktar uċuħ komuni li jitkabbar f'Malta minħabba l-użu tiegħu fit-tisjir u l-fatt li ma jirrikjedix spejjeż kbar biex jiġi kkultivat. Għandna tliet varjetajiet, bid-differenzi tagħhom jidhru biċ-ċar fil-kulur tal-qoxra, u dawn huma l-abjad, l-isfar u l-aħmar

Bħalissa ġewwa l-Għammieri għaddejjin bi proċess ta' purifikazzjoni tal-varjetajiet ta' basal ta' Malta. Bħalma jistà jiġi nnutat meta jinqala' l-basal, l-għamla tiegħu tistà tvarja xi ftit jew wisq minn basla għal oħra. Għalhekk, meta niġu biex nippurifikaw il-varjetà nkunu rridu nagħmlu distinzjoni bejn id-daqs, l-għamla u l-kulur, fost oħrajn, biex b'hekk il-karatteristiċi tal-basal magħżul ikun kollu uniformi.

Il-proċess jibda billi jintgħażel numru sostanzjali ta' basal li jkun uniformi fid-daqs, fl-għamla u fil-kulur. Dan il-basal jitgħaddas f'Jannar għall-produzzjoni taż-żerriegħa, u jitkompla l-proċess normali tal-kultivazzjoni tal-basal sakemm tinġabar iż-żerriegħa. Din iż-żerriegħa tinżera' għall-ħabta ta' Settembru biex nieħdu x-xitel minnha. Dan ix-xitel jitħawwel aktar tard f'Diċembru biex jerġa' jkollna produzzjoni ta' basal. Hekk kif il-basal jibda jeħxien, jiġi spezzjonat, u dak il-basal li jkun qiegħed fi stadju li jbannad jiġi eliminat. Għall-ħabta ta' Ġunju, il-basal jinqala' u jintgħażel biss dak il-basal b'karatteristiċi uniformi, filwaqt li l-basal l-ieħor jiġi eliminat mill-kollezzjoni.

Il-basal magħżul jiġi maħżun biex jerġa' jitgħaddas l-istaġun ta' wara u jerġa' jibda l-proċess mill-ġdid. Dan il-proċess japplika għat-tliet varjetajiet u jiġi repetut fuq medda ta' snin, sakemm il-purità tal-varjetajiet tiġi miksuba.

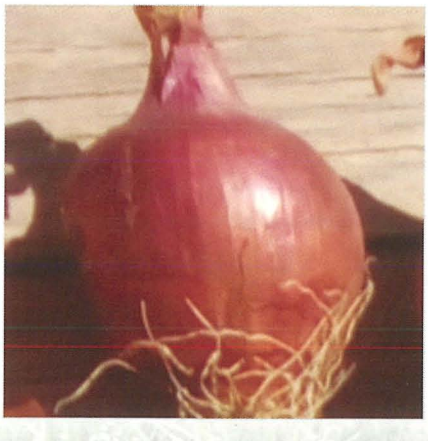

Tista' tagħżel kors biex jippreparak għall-Karriera fl-Immaniġġjar tal-Ħut

Malcom Borg
Direttur miċ-Ċentru
tal-Agrikoltura, Akkwatika,
u Xjenzi tal-Annimali

Is-setturi tal-akkwakultura u s-sajd jikkontribwixxu mhux biss għall-ekonomija Maltija iżda wkoll għall-ħut frisk fis-swieq, fil-ħwienet u fuq l-imwejjed tal-familji Maltin. Però wara dik il-ħuta hemm xjenza li ftit wieħed japprezza apparti x-xogħol u d-dedikazzjoni ta' għadd sostanzjali ta' sajjieda, intraprendituri, għaddasa, managers, xjentisti u ħafna nies oħra. Naprezzaw ilkoll li mingħajr dawn in-nies, il-ħut - wieħed mill-ikel daqstant essenzjali għall-kċina Maltija u għad-dieta Mediterranja - ma nkunux nistgħu nikluh u ngawduh.

Huwa minnu li llum il-ġurnata tista' tistudja għall-karriera f'dawn l-oqsma? Iva, l-MCAST joffri korsijiet fl-immaniġġjar tal-ħut u gradwati f'dawn il-korsijiet jibdew jaħdmu f'intrapriżi u Dipartimenti relatati mal-oqsma tal-akkwakultura u s-sajd.

Il-korsijiet huma varji u ta' livelli differenti u wieħed jista' jidħol f'dawn il-korsijiet skont il-kwalifiċi li jkollu hekk kif preżentat fit-tabella t'hawn taħt:

Kwalifiċi	Livell tal-Kors li Student jista' japplika għalih
Mingħajr kwalifiċi	Livelli 1 jew 2
2 O Levels	Livell 3
4 O Levels	Livell 4
2 A Levels u 2 Intermediate Levels	Livell 6

Nistħajjel wieħed jistaqsi "imma allura x'jiġi mgħallem f'korsijiet bħal dawn?" Komuni hija l-idea li dawn l-istudenti jitgħallmu jistadu imma r-realtà hija ferm 'il bogħod minn hekk. Is-settur jirrikjedi li l-istudenti jkunu mħarrġa u mgħallma fi xjenzi relatati man-nutrizzjoni u l-mard tal-ħut, fid-disinn u l-inġinerija ta' hatcheries u fish farms, fil-immaniġġjar u l-governanza tas-sajd, fl-ipproċessar u l-bejgħ ta' ħut u prodotti relatati u ħafna iżjed. Dan sabiex il-gradwati jkunu kompetenti biżżejjed jidħlu fid-dinja tax-xogħol mingħajr ebda problemi u min iħaddem ikun jista' jistrieħ fuq l-għarfien u l-esperjenza li dawn il-gradwati jkunu ħadu matul il-korsijiet tagħhom.

Fil-livelli numru 3 u 4, l-istudenti jiġu introdotti għad-dinja u x-xjenzi tal-akkwarja u dan sabiex l-istudenti jinfetħulhom il-bibien anke f'dan is-settur u biex il-kunċetti li jiġu mgħallma għaċ-ċokon ta' akkwarjum ikunu jistgħu jiġu esplorati fuq skala akbar fis-settur tal-akkwakultura.

Permezz ta' taħriġ prattiku, esperjenzi fuq diversi postijiet tax-xogħol u żjajjar f'diversi azjendi relatati mas-settur tal-immaniġġjar tal-ħut, l-istudenti jiġu wiċċ imb wiċċ ma' dak li jkunu se jiltaqgħu miegħu fid-dinja tax-xogħol meta huma jiggradwaw. Il-koperazzjoni bejn il-kulleġġ u l-industrija hija kontinwa u dan sabiex jiġi assigurat li l-kompetenzi

li l-ħaddiema għandhom ikollhom biex jidħlu u jaħdmu f'dan is-settur jiġu milħuqa kontinwament.

Bħala parti mill-kors, l-istudenti jiġu ggwidati sabiex jinvestigaw xi suġġett relatat mal-oqsma li jkunu qegħdin jistudjaw. Din ir-riċerka toffri l-opportunità lil dawn l-istudenti jidħlu fid-dettall sabiex jifhmu u jesploraw xi aspett partikolari u ta' interess fl-oqsma tal-ħut li semmejna hawn fuq. Studenti fil-passat irriċerkaw aspetti varji fiċ-ċiklu ta' speċi differenti fl-akkwakultura, investigaw il-perċezzjonijiet tal-konsumaturi fuq prodotti tal-ħut, analizzaw l-opinjonijiet ta' sajjieda fuq kwistjonijiet differenti u esploraw kif ħut li huwa fil-periklu ta' estinzjoni jista' jiġi mrobbi f'akkwarja u tankijiet fost suġġetti oħra.

Tajjeb li karrieri bħal dawn jiġu meqjusa sew meta wieħed jiġi biex jagħżel it-triq li jrid jaqbad għall-futur tiegħu jew tagħha.

SEGRETARJAT PARLAMENTARI
GĦALL-BIEDJA, SAJD U DRITTIJIET TAL-ANNIMALI